

אצלו שליחות, שהרי הקדוש ברוך הוא עשה שליחות בפל, וכמה שלוחים יש לקדוש-ברוך הוא, שלא תאמר דברים שיש בהם רוח בלבד, אלא אפלו אותם דברים שאין בהם רוח.

פתח ואמר, (חבקוק ב) כי אבן מקיר תזעק וכפיים מעץ יעננה. כמה יש לאדם להזהר מחטאיו שלא יחטא לפני הקדוש ברוך הוא. ואם יאמר מי יעיד בו? הרי אבני ביתו ועצים של ביתו יעידו בו. ולפעמים הקדוש ברוך הוא עושה בהם שליחות. בא ראה, מטה אהרן שהוא עץ יבש, הקדוש ברוך הוא עשה בו את ראשית הנסים, ושתי שליחות נעשו בו. אחד שהוא עץ יבש ובלע את אותם התנינים שלהם, ואחד שהרי לשעה אחת חזר ברוח ונעשה ברירה.

אמר רבי אלעזר, תפח רוחם של אותם שאומרים, שלא עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות מתים, ואיך יעשה מהם ברירה חדשה. יבאו יראו אותם הטפשים את הרשעים, הרחוקים מן התורה, רחוקים ממנו, בנד אהרן הנה מטה, עץ יבש, והקדוש ברוך הוא לפי שעה הפך אותו לברירה משנה ברוח וגוף. אותם גופים שהיו בהם רוחות ונשמות קדושות ושמרו את מצוות התורה והשתדלו בתורה יומם ולילה, והקדוש ברוך הוא טמן אותם בעפר - אחר כך בזמן שיחדש את העולם על אחת כמה וכמה שיעשה אותם ברירה חדשה.

אמר רבי חייא, ולא עוד, אלא שאותו גוף שהיה יקום. משמע שפתוב (ישעיה כו) יחיו מתיד ולא כתוב יברא, משמע שהם בריות אבל יחיו. שהרי עצם אחת

למה אבתרף. אהדר רישא וקמא ליה. אמר, ודאי שליחותא אית גביה. דהא קדשא ברין הוא בכלא עביד שליחותיה, וכמה שליחין אית ליה לקודשא ברין הוא, דלא תימא מלין דאית בהו רוחא בלחודייהו, אלא אפילו אינון מלין דלית בהו רוחא.

פתח ואמר, (חבקוק ב) כי אבן מקיר תזעק וכפיים מעץ יעננה. כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי, דלא יחטא קמי קדשא ברין הוא. ואי יימא מאן יסהיד ביה. הא אבני ביתיה ואעי ביתיה יסהידו ביה. ולזמנין דקודשא ברין הוא עביד בהו שליחותא. תא חזי חוטרא דאהרן, דאיהו אעא יבישא, קדשא ברין הוא שירותא דנסין עבד ביה, ותרי שליחותי ביה אתעבידו. חד דאיהו אעא יבישא ובלע לאינון תניניא דילהון. וחד דהא לשעתא אתהדר ברוחא ואתעביד ברירה.

אמר רבי אלעזר, תפח (דף ק"ח ע"ב) רוחיהון, דאינון דאמריין, דלא זמין קדשא ברין הוא לאחיא מתיא, והיה יתעביד מנייהו ברירה חדתא. ייתון ויחמון אינון טפשאין חייבא, רחיקין מאורייתא, רחיקין מניה, בידיה דאהרן הנה חוטרא, אעא יבישא, וקודשא ברין הוא לפום שעתא אהדר ליה ברירה, משניא ברוחא וגופא. אינון גופין, דהוו בהו רוחין ונשמתיין קדישין, ונטרו פקודי אורייתא, ואשתדלו באורייתא ימא וילילי, וקודשא ברין הוא טמיר לון בעפרא, לבתר, בזמנא דיחדי עלמא, על אחת כמה וכמה דיעבד להו ברירה חדתא.

אמר רבי חייא, ולא עוד, אלא דהוא גופא דהוה, יקום. משמע דכתיב, (ישעיה כ"ו) יחיו מתיד, ולא פתיב יברא, משמע דברין

אינון אַבֵּל יחיו. דְּהָא גִרְמָא חַד, יִשְׁתָּאָר מִן גּוּפָא תַּחֲוֹת אַרְעָא, וְהָהוּא לָא אַתְרֵקֵב וְלָא אַתְבְּלֵי בְּעַפְרָא לְעֵלְמִין, וּבְהָהוּא זְמַנָּא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִרְפֵּךְ לִיָּה, וְיַעֲבִיד לִיָּה פַּחְמִירָא בְּעִיסָה, וְיִסְתַּלַּק וְיִתְפַּשֵּׁט לְאַרְבַּע זְוִיִּין וּמְנִיָּה יִשְׁתַּכְּלֵל גּוּפָא וְכָל שְׂיִיפוּי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב בֵּיה רּוּחָא לְבַתָּר. אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר הַכִּי הוּא. וְתָא חֲזִי, הָהוּא גִרְמָא בְּמָה אַתְרֵכֶךָ. בְּטַל. דְּכַתִּיב, (ישעיה כ"ו) כִּי טַל אֲוֵרוֹת טַלְףּ וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמֹר אֶל אֶהְרֹן קַח מִטָּף וּנְטָה יָדֶךָ עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרְתָּם עַל יַאֲרִיָּהֶם וְעַל אֲגַמִּיָּהֶם וְעַל כָּל מִקְוֵה מִימֵיהֶם וְיִהְיוּ דָם וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאֵי קָרָא אֵית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיה, וְהֵיךְ יְכִיל לְמַהֲךָ לְכָל הַגִּי אַתְרֵי. (ולא עוֹד אֱלָא) וְתוּ, דְּהָא כְּתִיב וַיִּמְלֵא שְׂבַעַת יָמִים אַחֲרֵי הַפּוֹת ה' אֶת הַיָּאֹר. אֶת הַיָּאֹר כְּתִיב, וְאֵת אֲמַרְתָּ עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרְתָּם עַל יַאֲרִיָּהֶם וְעַל אֲגַמִּיָּהֶם.

אֲרָא, מִימֵי מִצְרַיִם נִילּוּס הָוָה. וּמִתְּמִין אַתְמַלְיִין כָּל אֵינּוּן שְׂאָר אֲגַמִּין וַיֹּאדְרִין וּמִבּוּעֵין וְכָל מִימִין דִּילְהוּן. וְעַל דָּא, אֶהְרֹן לָא נָטָה לְמַחָאָה אֱלָא לְנִילּוּס בְּלַחֲדוּי. וְתָא חֲזִי דְהַכִּי הוּא, דְּכַתִּיב וְלָא יְכָלוּ מִצְרַיִם לְשַׁתּוֹת מַיִם מִן הַיָּאֹר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, תָּא חֲזִי, מִיִּין תַּתְּאִין מִתְּפָרְשָׁאן לְכַמָּה סְטָרִין, (נ"א וּמִיִּין עֲלָא עֵאב"ו וְגו') (עֲלָאִין דְּהָא) וּמִיִּין עֲלָאִין מִתְּפָנְשֵׁי בְּבֵי כְּנִישׁוּ מַיָּא, דְּכַתִּיב, (בראשית א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. וְכַתִּיב וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יָמִים. הָאֵי קָרָא

נִשְׁאָרָת מִן הַגּוּף תַּחַת הָאֲדָמָה, וְהִיא לָא נִרְקַבְתָּ וְלָא תִכְלָה בְּעַפְרָא לְעוֹלָמִים, וּבְאֹתוֹ זְמַן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְבָרַךְ אוֹתוֹ, וְיַעֲשֶׂה אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׂאוֹר שְׂבַעֲסָה, וְתַעֲלֵה וְתַתְּפֹשֵׁט לְאַרְבַּע פְּנוֹת, וּמְמַנְה יִשְׁתַּכְּלֵל הַגּוּף וְכָל אֵיבְרֵיו, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתֵּן בּוֹ רוּחַ אַחֵר כְּף. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּף הוּא. וּבָא רָאָה, אוֹתָהּ עֵצִים בְּמָה הַתְּרַפְּכָה? בְּטַל, שְׂכַתוּב כִּי טַל אֲוֵרוֹת טַלְףּ וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמֹר אֶל אֶהְרֹן קַח מִטָּף וּנְטָה יָדֶךָ עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרְתָּם עַל יַאֲרִיָּהֶם וְעַל אֲגַמִּיָּהֶם וְעַל כָּל מִקְוֵה מִימֵיהֶם וְיִהְיוּ דָם וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִשׁ לְהַסְתַּכְּלָא בְּפִסּוּק הַזֶּה, וְאֵיךְ יְכִיל לְלַכֵּת לְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַלְלוּ? וְלָא עוֹד, אֱלָא וְעוֹד, שְׂהָרֵי כְּתוּב וַיִּמְלֵא שְׂבַעַת יָמִים אַחֲרֵי הַפּוֹת ה' אֶת הַיָּאֹר. אֶת הַיָּאֹר כְּתוּב, וְאֵתָהּ אֲמַרְתָּ עַל מִימֵי מִצְרַיִם עַל נְהַרְתָּם עַל יַאֲרִיָּהֶם וְעַל אֲגַמִּיָּהֶם?

אֲרָא, מִימֵי מִצְרַיִם הִיָּה הַנִּילּוּס, וּמִשְׁם מִתְּמַלְאִים כָּל אוֹתָם שְׂאָר אֲגַמִּים וַיֹּאדְרִים וּמִעֲנִינּוֹת וְכָל מִימֵיהֶם, וְעַל זֶה אֶהְרֹן לָא נָטָה לְהַפּוֹת, רַק אֶת הַנִּילּוּס לְבַדּוּ. וּבָא רָאָה שְׂכַכָּה זֶה, שְׂכַתוּב וְלָא יְכָלוּ מִצְרַיִם לְשַׁתּוֹת מַיִם מִן הַיָּאֹר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בָּא רָאָה, מַיִם תַּחַתּוּנִים נְפָרְדִים לְכַמָּה צְדָדִים, (ומיִם עֲלִיוּנִים עַל אַחַת כְּמָה וְכַמָּה וְגו') וְעֲלִיוּנִים שְׂהָרֵיו וּמַיִם עֲלִיוּנִים מִתְּכַנְסִים לְבֵית כְּנוּס הַמַּיִם, שְׂכַתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, וְכַתוּב וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יָמִים. הַפִּסּוּק הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ, וּבָא רָאָה, אוֹתוֹ רְקִיעַ שְׂיִשׁ בּוֹ שְׂמֵשׁ וּלְכַנְה, כּוּכְבֵּים אוּקְמוּהָ. וְתָא חֲזִי, הָהוּא

ומזלות, זהו בית פנוס למים הרבים, שהוא נוטל כל המים ומשקה את הארץ, שהוא עולם תחתון, כיון שנוטל את המים, מפזר אותם ומחלק אותם לכל עבר, ומשם הוא משקה את כלם. ובזמן שדין שורה, העולם התחתון לא יונק מאותו רקיע, ויונק מצד השמאל, ואז נקרא (ישעיה לד) חרב לה' מלאה דם. או לאותם שיונקים ממנה אז ומשקים ממנה, שבאותו זמן הם יונק משני צדדים, הנה מתחלק לשני חלקים, לכן ואדם, ואז שופך ליאר את החלק של מצרים, ומלקה למעלה ומלקה למטה, ולכן ישראל שותים מים והמצרים דם.

אם תאמר שנה היה משום הגעל ולא יותר - בא ראה, שותים את הדם ונכנס למעיהם ומתעלה ובוקע, עד שהיו ישראל מוכרים להם מים בממוז, ואז שותים מים, ומשום כך ראשית הלקאתם היתה דם.

רבי יצחק פתח פסוק זה, (תהלים קמח) ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד. בא ראה, דוד כנגד דרגתו אומר, שכתב אלהי שלי. משום שרצה להעלות שבתו ולהכניס אותו לאור עליון להתערב זה בזה להיות הפל אחד, משום כך ארוממך אלהי המלך וגו'.

ששנינו, כל ימות דוד השתדל לתקן את הכסא ולהאיר פניה כדי שתגן עליו, ויאר תמיד האור התחתון באור העליון להיות הכל אחד. וכשבא שלמה, מצא העולם שלם, והלבנה התמלאה, ולא צריך לטרח עליה להאיר.

רקיעא דאית ביה שמשא וסיהרא כוכבייא ומזלי, דא איהו בי כנישות מיא רבא, דהוא נטיל כל מיין, ואשקי לארעא, דהיא עלמא תתאה, כיון, דנטלי מיא בדר לון, ופליג לון לכל עיבר, ומתמן אתשקיין כללא.

ובזמנא דדינא שריא, עלמא תתאה לא ינקא מן ההוא רקיעא, וינקא מסטר שמאלא, וכדין אקרי (ישעיה ל"ד) חרב לה' מלאה דם. ווי לאינון דינקין פדין מינה, ואתשקיין מינה, דבההוא זמנא ימא ינקא מתריין סטריין, הוה אתפלג לתריין חולקין, חוור וסומק. וכדין שדי ליאורא חולקא דמצרים, ואלקי לעילא ואלקי לתתא. ועל דא שתאן ישראל מיא. ומצראי דמא.

אי תימא בגין גיעולא הוה ולא נתיר. תא חזי, שתאן דמא ועאל למעיהו, ואסתלק ובקע, עד דהוו מזבנין לון ישראל מיא במקמונא, וכדין שתאן מיא בגיני כף שירותא לאלקאה לון הוה דמא.

רבי יצחק פתח האי קרא, (תהלים קמ"ח) ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד. תא חזי, דוד לקביל דרגא דיליה קאמר, דכתיב אלהי דידי. בגין דבעא לסלקא שבחיה, ולאעלא ליה לנהורא עלאה, לאתערבא דא בדא, למהוי כלא חד. בגיני כף, ארוממך אלהי המלך וגו'.

דתנינו, כל יומי דדוד, אשתדל לאתקנא כורסיה, ולאנהרא אנפיה, בגין דיגין עליה ואיתנהיר תדיר נהורא תתאה (ד) כ"ט ע"א) בנהורא עלאה, למהוי כלא חד. וכד אתא שלמה, אשכח עלמא שלים, וסיהרא דאתמליא, ולא אצטריך לאטרחא עלה לאנהרא. (ע"ב)

הוא חזי, בשעתא דבעי קדשא בריה הוא למיסב נוקמין מעמין עובדי עבודה זרה, אתער שמאלא, ואתמליא סיהרא מההוא סטרא דמא. וכדין, נבעין מבויעין ונחלין דלתתא, פל אינון דלסטור שמאלא דמא. ועל דא, דינא דילהון דמא.

הוא חזי, פד האי דמא אתער (נ"א כד דינא אתער על עלמא בגין מהוא דמא דמטולין קדשא בריה הוא אתער) על עמא, ההוא דמא דקטולין איהו דיתער עלייהו עמא אחרא וקטיל לון. אבל (השתא) במצרים, לא בעא קדשא בריה הוא לאיתתאה עלייהו עמא אחרא לאתערא עלייהו דמא בגין דישראל הווי בינייהו, ולא יצטערו בגין דיירין בארעא דילהון, אבל קדשא בריה הוא מחא לון בדמא, בנהרין דילהון, דלא הווי נכלין למשתי.

ובגין דשולטנותא דלהון, שלטא בההוא נהרא, פקיד קדשא בריה הוא לשולטנותא דלהון בקדמיתא, בגין דילקי דחלא דלהון בקדמיתא, בגין דנילוס חד דחלא דלהון הוה, וכן שאר דחלין דלהון נבעין דמא. הדא הוא דכתיב והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.

רבי חייא קם ליליא חד למלעי באורייתא, והוה עמיה ר' יוסי זוטא, דהוה רבא. פתח ר' חייא ואמר, (קהלת ט') לך אכול בשמחה לחמך ושטה בלב טוב יינך פי כבר רצה האלהים את מעשיך. מאי קא חמא שלמה דאמר האי קרא.

אמא שלמה כל מלוי בחכמה הווי, והאי דאמר לך אכול בשמחה לחמך, בשעתא דבר נש אזיל באורחוי דקודשא בריה הוא, קדשא בריה הוא מקרב ליה לגביה,

בא ראה, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לקחת נקמות מעמים עובדי עבודת פוככים ומזלות, התעורר השמאל, והתמלאה הלכנה מאותו הצד דם. ואז נבעו מעינות ונחלים של מטה, כל אותם של צד שמאל בדם, ולכן הדין שלהם דם.

בא ראה, כשהדם הזה מתעורר (כשהדין מתעורר על העולם בגלל אותו דם של החרושים, הקדוש ברוך הוא מתעורר) על העם, אותו דם של החרושים הוא שיתעורר עליהם עם אחר והורג אותם, אבל (כעת) במצרים לא רצה הקדוש ברוך הוא להביא עליהם עם אחר לעורר עליהם דם, משום שישראל היו ביניהם ולא יצטערו משום שדרים בארצם, אבל הקדוש ברוך הוא הכה אותם בדם בנהרות שלהם, שלא היו יכולים לשותו.

וכמו שהשולטון שלהם שולט באותו נהר, צוה הקדוש ברוך הוא לשליט שלהם בראשונה, כדי שתלקה יראתם בראשונה, משום שהנילוס היה אחד מיראותיהם, וכן שאר היראות שלהם נבעו דם. זהו שפתוב והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.

רבי חייא קם לילה אחד לעסק בתורה, והיה עמו רבי יוסי הקטן, שהיה תינוק. פתח רבי חייא ואמר, (קהלת ט') לך אכול בשמחה לחמך ושטה בלב טוב יינך פי כבר רצה האלהים את מעשיך. מה ראה שלמה המלך שאמר פסוק זה?

אמא שלמה, כל דבריו היו בחכמה, וזה שאמר לך אכול בשמחה לחמך. בשעה שאדם הולך בדרך הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מקרב אותו אליו ונותן לו שלווה ומנוחה, ואז